

בס"ד

מקדשים בפני שני עדים כשרים והמקדש בלא עדים – אין חוששים לקידושין אע"פ ששני בני הזוג מודים (רמב"ם אישות פ"ד ה"ו שו"ע אהע"ז סי' מד סעיף ג' והרמ"א כ' שיש מחמירים בקידושין בפני עד אחד אם שניהם מודים).

מסקנת הדברים, שעדי הקידושין הם שעושים את הקידושין לקידושין, ומבלעדיהם בני הזוג חיים בלא קידושין. מכאן ההקפדה הגדולה בכשרות העדים ובפרטים הנוספים הנצרכים כדי שהעדות תהיה כשירה ומושלמת מכל הצדדים.

כשרות העדים

פסול עדים מחמת קורבה: בין כשהם קרובים לחתן או לכלה וכן כשהם קרובים בינם לבין עצמם, בין שהקורבה ע"י עצמם ובין שהיא ע"י נשותיהם (יש מהם שפסולים מהתורה ויש שפסולים מדרבנן) מכיון שהפרטים רבים יש יש הנמנעים בכלל מלהזמין קרובי משפחה כעדי קידושין אפילו מאלו שאינם פסולים לעדות, מפני שחוששים שמא יטעו ויזמינו קרובים הפסולים לעדות.

פסולי עדות מחמת עבירה: גם בזה הפרטים רבים, ונזכיר את דברי השו"ע בסי' ל"ד: כל תלמיד חכם הרי הוא בחזקת כשר לעדות, עד שיפסל וכל עם הארץ הריהו בחזקת פסול לעדות, עד שיוחזק שהולך בדרכי הישרים.

אחד מגדולי הפוסקים כתב שעדי הקדושין יהיו מטובי הקהל החשובים והצדיקים שבהם ושהם בוודאי כשרים להעיד.

בסופו של דבר, ההחלטה נתונה בידי של מסדר הקידושין שהוא אמור להיות רב שבקי בטיב קידושין והוא בוחר את העדים שכשרים לפי הבנתו.

פסולי עדות מחמת גופם

אשה, קטן, גוי, שוטה, שיכור שהגיע לשכרותו של לוט [לכן כדאי שהעדים לא ישתו משקה המשכר קודם החופה ואם שתו ואין דעתם מיושבת עליהם, לא יהיו עדים בקידושין לכתחילה]. חרש שאינו שומע [גם אדם ששומע רק ע"י מכשיר ימנע עצמו מלהיות עד] אילם, עיוור בשתי עיניו [וכמו"כ אם ראייתו לקויה ואינו ... (חסרה שורה בדף)

קרובים מחמת נגיעה

שושבינים אפילו אם אינם קרובים, פועל שעובד אצל החתן ורוצה בטובת מעבידו, שדכן שעדיין לא קיבל את דמי שדכנותו, וכמו"כ עדים שמקבלים שכר על עדותם אם הוא בשעור גבוה של "דמי בטלה". מחותנים כשרים לעדות מעיקר הדין, ומ"מ עדיף שלא יהיו עדים.

העדות

העדות במעמד החופה כוללת שני נושאים שבעצם אינם קשורים בהכרח אחד עם השני, והם: עדות על מעשה הקידושין והנשלחים לעדות על הכתובה.

היו מקומות שנהגו לקחת שני כתי עדים, כת אחת לחתום על הכתובה וכת שניה להעיד על הקידושין והנישואין, וזה כדי להרבות עדים לכבוד החתן והכלה, וגם לפרסומי מילתא אבל

כיום המנהג הנפוץ הוא לקחת כת אחת לכל סדר החופה והקידושין כי לא קל למצוא עדים שכשרים מכל הבחינות, ולכן מסתפקים במה שצריך מדינא.

יחוד העדים

אחרי שבחרו את העדים, יאמר הרב המסדר קידושין לחתן ולכלה שאלו לבד יהיו העדים ולא יותר, ובמה שהחתן שומע זאת, מועיל ומ"מ אם החתן ת"ח נוהגים שהחתן עצמו ייחד את העדים.

הטעם לייחוד העדים הוא כדי שלא יתווספו לעדות עדים פסולים שעומדים ומשתתפים במעמד החופה ולדעת כמה פוסקים, הם פסולים גם את העדות של העדים הכשרים.

יש ממסדרי הקידושין שמחתימים את עדי הכתובה לפני מעמד החופה ויש שמקפידים להחתימים במעמד החופה עצמו אחר קבלת הקנין מהחתן על ההתחביוות שבשולי הכתובה.

כאשר ההחתמה היא קודם החופה, על העדים להקפיד לקרוא את מה שכנבתב בכתובה קודם שיחתמו עליה, לדעת את שמו של החתן ולברר שהחתן באמת מתרצה להתחייב את כל מה שהמפורט בשטר הכתובה.

על מה מעידים העדים

העדים צריכים להעיד על שלשה דברים:

- א. הכתובה
- ב. הקידושין
- ג. הנשואין

עדות הכתובה: א. עליהם לראות את קבלת הקנין. קנין זה נעשה ע"י שאחד מן העדים יתן את סודרו או מטפחתו לחתן כמתנה לשם זיכוי עבור הכלה, ובקבלת הסודר ובזכיותו מתחייב החתן בכל החיובים והשעבודים של עיקר הכתובה ותוספתה. החתן צריך להרים את הסודר, לכתחילה, ג' טפחים.

ב. לחתום על הכתובה. על העדים לחתום את שמם ואת שם אביהם וכן ראוי להוסיף בסוף חתימתם תיבת "עד". אם העד הוא כהן או לוי, ראוי להוסיף את הייחוס ואינו מעכב. ברוב המקומות אין נוהגים להוסיף את שם המשפחה בחתימה, ואם כן מוסיפים יש להקדים את המלה "למשפחת" כדי שלא יחשבו ששם המשפחה הוא חלק מהשם הפרטי. יש עוד פרטים וחלוקי דינים בענין החתימה והכל צריך להיות כהוראת הרב מסדר הקידושין.

ג. לראות את מסירת הכתובה מהחתן לכלה.

עדות הקידושין: א. עליהם לראות לפני מעשה הקידושין שהטבעת שווה פרוטה.

ב. לשמוע שהחתן אומר "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל".

ג. לראות את נתינת הטבעת ע"י החתן על אצבעה של הכלה.

עדות הנישואין: א. עליהם לראות את כיסוי הכלה בהינומא (לפני ההליכה לחופה).

ב. לראות את החתן והכלה עומדים תחת החופה.

ג. לראות את החתן והכלה מתייחסים בחדר היחוד.

ולכן עליהם לעמוד במקום קרוב שיוכלו לראות את הפעולות האלו ולהקפיד לראות היטב את הדברים הנ"ל.